

Nakne soldater

Av J. H. Kynnoch
Ascheoug
177 sider, 238 kr.

108578

«Hvem teller vel de tapte Slag på Sejrens Dag?» heter det i Bjørnsons dikt «Fremad! Fremad!». Intet galt sagt om Bjørnson eller hans dikt, men sitatet passer ikke på den «Sejrens Dag» vi skal feire 8. mai - 50 år etter frigjøringen. Vi bør tvert i mot telle og analysere de tapte slag, slik at kommende generasjoner ikke skal gjøre de samme dumheter. Dessuten bør vi minnes dem som falt eller fikk varig men – det mener også J.H. Kynnoch.

Kynnoch var menig i en britisk avdeling på 2000 soldater som ble sendt til Norge i 1940. Etter to ukers kamp mot tyskerne var 163 mann tilbake. Kampene fant sted fra Mjøsa til Dombås, og endte i en fluktartet retrett til Åndalsnes. Etter to dagers tysk bombing kommer de endelig ombord i Royal Navys slagkrysser HMS Sheffield og blir evakuert. I boken NAKNE SOLDATER får vi en personlig beretning av en britisk 20-åring som ble kastet inn i den kaotiske krigen som skulle utvikle seg til Den annen verdenskrig. Kynnoch og hans kamerater fikk i sannhet unngjelde for alle åpningsfasens politiske og militære brølere.

Boken begynner med forbedelsene – eller snarere mangelen på forbredelser – i England og Skottland. Etter mange ordrer og kontraordrer kunne de britiske soldatene endelig gå ombord, og i snødrev og storm stampet transportskipene østover. Et av skipene ble torpedert og Kynnoch som var halvt bevisstløs av sjøsyke, kunne se hvordan det sank i havet med venner og mesteparten av det utstyr de senere sårt skulle trenge. Det første inntrykk av Norge var stupbratte, skremmende fjell som steg rett opp av sjøen og forsvant i tåke. Det var et goldt og truende landskap. Landingsstedet var Molde og derfra bar det i småbåter til Åndalsnes.

Vi får en nøyaktig gjennomgang av alle forflytninger og trefninger. For menigmann

Heimvernsbladet 1995

kan det være lovlig detaljert med angivelse av navn på de deltagende avdelinger og personer, men for norske veteraner og forsvarsinteresserte gudbrandsdøler vil det være av interesse. Det som likevel blir det sentrale er Kinnochs beskrivelser av sine kameraters opplevelser og reaksjoner. Britenes våpen og utstyr var skrøpelig allerede ved avreisen fra Skottland, noe havnet på bunnen av Nordsjøen, og meget måtte forlates på grunn av kulde og tyskernes innhugg. Kontinuerlig ble britene bombet av Luftwaffe, mens deres egne Gladiator-jagere led en forsmedlig skjebne på Lesjaskogvannet. Etter umenneskelig slit er Kinnoch og hans venner tilbake i Åndalsnes, tettstedet som for fjorten dager siden hadde virket så idyllisk. Nå var det bare rykende ruiner og brennende hus.

Til tross for sine mange og grusomme opplevelser, har forfatteren bare godt å si om de nordmenn han fikk kontakt med, og han har øyensynlig vært tilbake i Norge flere ganger. Hans fremstilling er enkel, nøktern og tildels preget av svart humor. Det finnes et par småfeil, han forteller blant annet at hangarskipet Courageous ble senket 8. juni 1940, men det skal være Glorious. Et annet sted kalles Junkers 88 transportfly istedet for bombefly. Det spiller ingen rolle, boken er ikke noe referansedokument, men et verdig

minnesmerke over de briter som ofret alt for vår frihet i april dagene 1940. Mange av dem hviler i fred i Gudbrandsdalen.

Berit Nøkleby har på en utmerket oversatt og redigert boken på grunnlag av forfatterens originalmanuskript.

Werner Christie.